

Emnenr. 9.

Fylke: Rogaland

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Fjelland og Sand

Emne: Låving

Bygdelaag:

Oppskr. av: Andreaskopeid

Gard: Ropid og Sand

(adresse):

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

Ropid, Sand gr. nr. 1. br. nr. 1
Skipevåg, Fjelland

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Torodd Ropid, Madla, Leont., f. på Ropid 1887
Tolleiv Skipevåg, Madla, stein- og jordarb., f. i Skipevåg 1911.

SVAR

A.

1. T. S.: Brox min Ola (f.) som bor gardene, låvør kvart or emna; og eg trur at Lars Rønnevik (f. 1918) gjer det. Eg trur òg at dei låvør på Hustoft emna.

Låvet var eit arvisst fôr, men ingen av heimelsmennene kjemur nokon regel for kor mykje låv ein skulle ta. « Dei knappast helst om å få så mykje som mogeleg ».

2. Dei låva i haggbakken (mellom venna og slåken) og eller slåken for dei tok til med innbrenning og høstlåt.

Dei skilde seg gardane kva låv dei tok. Både på Ropid og i Skipevåg låva dei mykje kjosk. På Ropid tok dei og mykje askelåv; i Skipevåg mykje osp. Dei låva på Hustoft (grannegard til Skipevåg) låva dei lind. Dei låva ikkje os - or låvet var svært - heller ikkje eit^x og raudu. Det var elles like raudt både på Ropid og i Skipevåg. Almelåvet var best, men det var ikkje mykje dei hadde av det.

Skudet heites å låva, låving.

3. Dei brukte låvokniv. Den hadde vauleg

x T.S.: Det kunde heller ofte at dei tok eit låv om varen med same låvet hadde sprutte. Dei fôra det oft med det same. Torodd Halvane var glad i slikt låv.

13434

* Reik of ash braut dei med hendene, brukte ikkje kniv på det

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

form, men på ryggen var det ein krosk som dei drag kvistene til seg med. *

T. J. Kjeruus ikkje respalainv. T. R. kan hugst at dei rispa arkelainv (berre det). Dei tok det helst om hantene, og dei hadde ingen ting på hendene når dei gjorde det. Dei kasta det ned på bakken utkvort of rakte det så i kop. Så bar dei det heim (i sekke?) og turka det på bakken, la det utover i eit kjunt lag; kanskje turka dei det inne og om det ikkje hadde vorte turt nok ute. Hög. sa ikkje sikkert kor dei lagra det, rimeligvis var det på skuffen.

4. Bjørke- og ospelainvet tok dei av tre som dei lagg ned. Men dersom dei tok laiv av bjørk med god takneur på, så tok dei berre yste kvisten of let brett sti. Set anna laiv tok dei av Kydestiavv.

Det var veldig mange Kydestiavv både på Ropid, Skipevig, Rønnevik of Hústoft, mest på Hústoft. Det var så mange stike stiar at det ikkje vort nødvendig å ta opp nye, of ingen av heimelsmenneskene var vore med på det. Dei har difor ikkje kjennskap til kor store tre dei skulle vera. Men T. R. seg at svageren of systkinbarnet Bernhard Skipevig i Rønnevik kjella eit tre for første gongen, det kan ha vore eit ~~st~~ tjing år sidan. Trea var då 5-6 toms tjukke. Det var of så mykje stu at dei ikkje brøy nokon fast regel for kor ofte dei kunne kjella dei, men laivvart best når dei ikkje vart for gamle det vart gjort ofte. Vauleg var det om lag kvort 5. år.

Det heiter ò Kydla

Dei rispa ikkje laivjet dei òra dei ikkje
Kydla.

Det vor ikkje gjerne rúndt Kydlestiane.

Kydlestiane vor svart gjave, og det vor rikdom
i mykje stú. T. R.: Hurstoft-mannen og
Skipvåg-mannen bytte gard eingong. Grun-
nen skal ha vore at Skipvåg-mannen
gjernu ville ha alle Kydlestiane på Hurstoft.

Det gjekk virst for seg på 1600-talet ein-
gong. Reg har høyrst det av Lars Skipvåg

farbror Lars (Lars Skipvåg, f. 1847) eller
Beruhard Skipvåg (sonen hans). Hr. Rogaland 22/ 1949.

Dei hogg eller braut av dei tyrmaste
kvistene med laivjet på. Kvor kvist vor
omlag 80-100 cm. Deru samla dei ihop
i kjerw som vor 7-8 tomor tjúkt der
bandet vor. Dei baot med bjørkekvist tie
att laiv; bjørka vor mjúkast. Dei kalla
det kjerwaband, skilde út dei mjúkaste
og finaste kvistene tie det. Dei slo kjerwa-
bandet rúndt kjerwet, suvra tyrmaste
enden to gongr rúndt den tjúkkaste
og feste den så ved ò suvra den
rúndt kjerwabandet på kvisten.
Tjúkkaste enden byggde dei beakour
og rúnder kjerwabandet og feste den
slik.

Dei skulle helst få så fin rotende på
kjerwet som mogeleg.

5. Dei turba aldri laivjet ute; dei sette det
på ende ute i svåla, eit lilbygg tie låa
Der stod det tie det vor túrt. Det vor
turt når dei kúnne brekka laivjet. Nór

det var firt, ladde dei det opp på skikkene
 over svalå; dersom det vort fullt dr,
 kenne dei ha det ned i svalå og, eller
 oppå småhøystaden eller på gaitlensloppet.

På fjellgardane Østabi, Tysseleand og Sellaud
 (Lund) hadde dei ~~høget~~ laivet i stakk,
 men hadde T.R. eller T. J. kjemur til kisteis
 dei stekte det.

På Hustoft og i Våga furme og lagro dei
 laiv i nokre store hellowar på garden;
 det same har dei sikkert gjort i Krakebøl
 (Fusland) og på Sellaud. T. J. kjemur ikkje
 til at dei har gjort slik i Skipavåg, men
 det har nok vorte gjort for det er ein
 del de som heiter Laivmidler.

Laivhøysje ukjent.

Dei rekna laivkjerve i stort hundre.
 T.R.: Dei kalla det òg flytande hundre.
 Dei brukte stort hundre berre når dei rekna
 kjerve, haerdtakar og anna slikt som flaut.
 Eg trur det va dipor dei brukte ordloget.

Furlaiv ukjent

6. Dei bar eller kjørte heim laivkjerve med det same.
 Mest var det dei bar; du hadde oftast ikkje
 hest heime på den tid av året. Dei bar
 det dei varam, oftast tok dei omloag eit fjng
7. Laivdugnad ukjent.
8. Dei laiva leide innangjerdes og utangjerdes;
 på Ropstad mest berre innangjerdes.
9. Det var oftast så at mannfolka hogde ned og
 hoista eller braut av, medan kvinnfolka kjerve.
 Dei skulle helst greia å kjerve eit stort
 hundre for dagen, men ingen av heimelsmen-
 nene kjemur til at nokon laiva på akkord.

Dei talde kjerwa om kvelden.

Det var veldig gjødt å laiva. Det gjekk mest alltid for seg i godves; i regner og ulua kattastrisa kjerwane inni. Dessutan var det alltid godt lag, dei tok ofte òg heile huset og var borte heile dagen. Det var mykje prating og skog og musakkel og mangt å få høyra.

8. Sja var på op. 5 om opplevaringa
Det var saiene og geita som fekk laivet, men det kunne heida kjene fekk askelaiv. Siane og geitene fekk òg mil laiv om togen, til midday før dei slapp ut. Dei reiv opp kjerwene og la eto fülle. Det vart med outlag eit kjerw laiv på 5-6 saier.
9. Det laiv som dei brukte, var godt (jfr. sp. 1), men askelaivet var nok best, mest etter almelaiwet.
10. Ukjent at grisen fekk almelaiw.
11. Saneaiwing ukjent
- 12-15 Fell bort.

B.

1-9. T. R. hugsar at dei raka saman askelaiv til fôr. Dei raka med vauley riva, og det var helst ungarbeid. Dei turde det og gjønde det for vinkeren, men han kan ikkje hugsa korleis det vart gjort.

T. S.: Dei raka saman askelaiv og fôra det opp ettervart; han kjemur òg til at dei gjønde raka laiv. Askelaivet var gjøvt, og dei måtte berge det fôr saiene og kjene kom heim og fekk ta det på bakken.

Beqq: Sane laiv raka dei ikop til underbuid.